והוא לא אמר כלומר וכי ר' יוחנן לא אמר כך והא מיהו דאמר מינו יכול להקדים לפי שאינו שלו ואפילו איסורא דרבנן לית בה[א] וכמו כן בקידושין נמי לא נחמיר להצריכה גט[ב] והשתא מייתי שפיר גמרא מר' יוחנן[ג]: **אם** נמצאו יפות מהן תרומתו תרומה. התם (בב"מ דף כב.) מוקי לה דשויה שליח וא"מ אם כן מאי קאמר שלא ברשות וי"ל דה"ק מה שתורם מן היפה שלא ברשות היה[ד] וא"כ צריך לומר גבי פרזומת דשויה שליח דאי לאו הכי מאי מייתי: **המקדש** בחלקו אינה מקודשת. ואם תאמר מי גרע מהמקדש על מנת שאתבר עליך לשלטון (לקמן דף סג.) דמקודשת אף על פי שלא נתן לה כלום אלא שעשה לה הנאה[ה] ושם לומר דלא דמי דהתם יכול ליטול שכר מדיבורו והוי כאילו נתן לה פרוטה[ו] אבל הכא הטובת הנאה איה משלו דהא ממון גבוה הוא ואינו יכול ליקח ממון מהנאה שעשה לה[ז] (אע"ג דאית ביה שוה פרוטה שיכול למולכה לכהן מ"מ כיון שהוא ממון גבוה אינה מקודשת ולא דמי לע"מ שאתבר עליך לשלטון. ת"ר):

וכי אשה בעזרה מנין. פי' הקונטרס לאין אשה נכנסת בעזרה כלתנן פ"ק דכלים ולא דק דלא אשכחן נשים דוכתא דנשים אסורות ליכנס בעזרה שהרי בפרק קמא דכלים תנן החיל מקודש הימנו שאין טומאת מת נכנס לשם[ח] (למעלה הימנו עזרת ישראל שאין מתוסר כפורים נכנס לשם ומייתיס עליה חטאת למעלה הימנו עזרת כהנים שאין ישראלים נכנסים לשם אלא בשעת צרכיהם לסמיכה שחיטה תנופה ולא קתני נשים שאין נכנסות שם[ט] ועוד תנן בפרק כל הפסולין (זבחים דף לא.): שהשחיטה כשרה בנשים א"כ יכולה ליכנס בעזרה ועוד הרי סוטה ונזירה נכנסות בעזרה להניף[י] לכך נראה לי וכי אשה בעזרה להתקדש מנין הרי אין רגילות שתכנס לשם כדי להתקדש שהרי בזיון הוא ומילתא דלא שכיחא היא ולא אייתי תנא מזה[יא]:

[**וזה יהיה לך מקדש בו**[יב]. קשה לשמוק מלך דמשמע כל צרכיך ולא אצטריך לכתוב אם. ת"ר]:

וסמיך

מחיים אבל לאחר שחיטה לא מאי טעמא כי קא זכו[יג] משלחן גבוה קא זכו דיקא נמי דקתני המקדש בחלקו בין קדשי קדשים ובין קדשים קלים קידש ש"מ: [יד]תנו רבנן לאחר פטירתו של ר' מאיר אמר להם רבי יהודה לתלמידיו אל יכנסו תלמידי רבי מאיר לכאן מפני שקנתרנים הם ולא ללמוד תורה הם באים אלא לקפחני בהלכות הם באים דחק סומכוס ונכנס אמר להם כך שנה לי ר' מאיר המקדש בחלקו בין קדשי קדשים ובין קדשים קלים לא קידש כעס ר' יהודה [טו]עליהם אמר להם לא כך אמרתי לכם אל יכנסו מתלמידי ר"מ לכאן מפני שקנתרנים הם ולא ללמוד תורה הם באים אלא לקפחני בהלכות הם באים וכי אשה בעזרה מנין [טז]אמר ר' יוסי יאמרו מאיר שכב יהודה כעס יוסי שתק דברי תורה מה תהא עליה וכי אין אדם עשוי לקבל קידושין לבתו בעזרה ואין אשה עשויה לעשות לה שליח לקבל קידושיה בעזרה ועוד דחקה ונכנסה מאי תניא ר' יהודה אומר מקודשת ר' יוסי אומר אינה מקודשת אמר ר' יוחנן שניהם מקרא אחד דרשו [2]וזה יהיה לך מקדש הקדשים מן האש ר' יהודה סבר לך ולכל צרכיך ור' יוסי סבר כאש מה אש לאכילה אף הוא נמי לאכילה אמר ר' יוחנן נמנו

נערה: **דחקה ונכנסה מהו.** וכי לא הוצרכנו לשאול בנית המדרש מה יאמרו אם קדשה אם קידושין הם אם לאו: **לכל צרכיך.** ואפילו לקדש בו אשה: **נאם.** מלקו של אהרן הוא שויה לתלקו של מזבח מה מזבח לאכילה אף כהן לאכילה ולא לדבר אחר: נמנו

דקאמר ואכתי הוי קדשה בגזל עד שיאמר בפירוש דניחא ליה קודם שקידש, אבל אחר שקידש אפילו אמר בפירוש דניחא ליה לאו כלום הוא ואינה מקודשת דאע"ג דהשתא ניחא ליה הואיל ובשעה שקדשה לא היה שלה דיאוש שלא מדעת לא קני בליסטים ישראל אחמא נמי ישראל מייאש. פירושו דוקא לסטים שאינו מזדין דכיטמר מאינשי גנב הוא. בתחם גנבה מקודשת. פי' סתם דלא ידעינן אי נתייאשו בעלים או לא. מוזא דסמכי. מלא היד של ראשי בצלים, ולפי שיש בהם גדולים וקטנים אמר ליה מאן פלא לך שהרי שיר בזה חלק לבעל הגינה. כישא. אגודה שדרך הבצלים לחלקן באגודה ואין צריך אדם לחלוק שחלקים שוים הן. פי' סמכי אשקלונ"ש. גינא או (אריתא) [אריסא] גרסינן. **ההוא גברא** [גרסינן]. פי' שהשכר הכרי היה מבעל הבית ולא היה מהמקדש. ור"ש גרים ההוא סרסיא והוא האיש העושה שכר לבעלי בתים. כלי קטן שונתנים בו שכר. ורש"ש פירש לאחר שהוציאו השכר הראשון מהתמרים עושים כפסולת התמרים שכר ונקרא פרזומא. ויש שפירשו שכר מתוק. **חריפא.** משכר זה שהוא טוב ומשובח מהאחר. **לא אמרו כלך אצל יפות.** שמועיל לפי שנעל מבעל [נבויה] שלא כרשות דניחא ליה אלא לענין תרומה בלבד דאמרינן מדקאמר הכי ניחא ליה. **דהא לתרום** הוא עומד ורמיא עליה ההוא מצוה, אבל בדבר אחר שנועל משלו והוא אינו חייב לתקן לו, האי דקאמר הכי מיטים דלא

מסורת הש"ס

ה) [שבת עז:]. ו) כ"ק קיד., ז) [בערוך ערך מוחז פי' מוחז דשמכי דאמי כלים וכן פי' רב אלפס], ד) [כתב רב אלפס פי' נאון פרומת דשכרא כלי קטן וכי' ומסתברא כדפי' גאון וכי' ע"ש], ה) כ"מ כב., ו) תוספתא פ"ק דתרומות ה"ה, ז) [בכמ"י: המוסכן], ח) כ"ק יב., ט) בכורות ט: [לקמן מו.], י) כ"ק יב: תמורה ח. בכורות עג.: כ"ב קבג: [בחוס קיד.], כ) [ביאה כח. ע"ש], ל) מוד מט.], מ) ["עליסס" ליתא בכמ"י ודפו"ר, ובכמ"י ומהר], נ) [מיר נ.], ס) [ומתרלינן], ע) [בר"ן: בשם], פ) [בר"ש שבגר"ן: כי אם פעם אחת]. ק) [שם נוסף: ומן לה מן המינו], ר) [כ"מ נו ע"ב], ש) [ריקבא ה. כא.], ת) [בפסחים עז ע"ב], א) [שם פב ע"ב], ב) [בדפו"ר נוסף: דהא הוי דמי בדמון], ג) [וס לוסופין: עוות נשים מקודשת ממנו מ"ש טעול יוס נכנס לשם. (הר"ש מדעבויא)], ד) [לעיל לו ע"ב], ה) [נדל"ל: הכי פירוש אילו מלאת יפות מהם היים נחלסן], ו) [כ"מ נו ע"ב].

מוסף תוספות

א דשניהם אינם יכולים לקדש ולא חל עליה הקדש כי' ל ואפילו מדרבנן. רשב"א. ב. והקדש וקדושין ענין אחד ה' כדאמרינן בפ"ק דאסר לה א. ע"ש בהקדש. תוס' הרא"ש. ג. שמתחילה לא נעשה שליח מ' חמא אלא לבינונית. רש"ב"ן. ד. כיון דאינה יכולה לקבל אלא א"כ נותן לה א"כ יש בהנאה זו שוה פרוטה ו' היה מקודשת אפילו לא יד ב לה מידי. תוס' הרא"ש. ה. שכר הפעולה. תוס' הרא"ש: כמו פועל שראוי ליתן עליה שכר. תוס' רשב"ץ. ו. דאין מכר חל עליו ולא מו' יבא ליתן לו כלום. תוס' הרא"ש. (ועי' חזו"א נשים סי' קכח). ז. ולא קתני עזרת ישראל מקודשת מעזרת נשים שאין נשים נכנסות שם אלא לצ"ד אלמא דליכא איסורא. חו"ז הרא"ש. ח. ומשום דנקט מי' תא דלא שכיח כעס ר' יהודה ולא השיבו. שיטה לא נודע למי. [ועי' תוס' הרא"ש שכ"שב פ"ה]. ט. ור' יוסי סבר כא ס ולא איצטריך כאש אלא לא אתי מן לך שלא תדרוש לך לכל צרכיך. תוס' הרא"ש. י. י"ל דאצטריך לך לשום דרשא. תוס' הרא"ש.

תוס' ר"י הזקן

הא דשדיך. נתרצית להתקדש לו. כי קביליתה לגזל דידה בתורת קדושין אחליתה, אבל היכא דלא שדיך וקאמר לה הר' את מקודשת לי בזה וקבלה ושתקה יכולה למימר אין שקלי ודידי שקלי ולא בתורת קדושין לקחתים שלא מחלתי לו הגזלה, אבל כי שדיך לא יכלה למימר הכי. אבל אי אמרה אין כשקבלה אפילו לא שדיך מעיקרא מקודשת. משכלא. ספל מים. להא דר' שמעון. בטהרות היא [כלים פכ"ו מ"ח] ומייתינן [לד] במרובה [ב"ק סו. כ] עורות של גזלן אין מחשבה מטמאין. פי' אם חשב לעשות מהם כלים מקבלים טומאה שהגזלן קנה ומחשבת בעלים מורידים העור לידי טומאה* ואע"ג דאיאוש כדי לא קני, הא איכא ראוש ושינוי השם. והני דר' דסתם גזלה** מסתמא לא מתיאשי בעלים מינה דכיון דידע מי גזלו אמר אע"ג דלא מצי למגבא מינה [השתא] אגינא מינה דימנא אחרינא. ושל גנב מחשבה מטמאין. פי' דסתם גנבה מייאש מינה דלא ידע מי גנבו ור' שמעון אומר חלוף הדברים. פי' דכיון דידע מי גזלו ולא מצי למגבא מינה מייאש מינה, אבל מגנבה לא מייאש דסבר בכל יומא, יום יום אתקיר מי גנב ואתבענו. והלכתא כרבי: דבסתם גזלה אינה מקודשת. והא אסיקנא פרק הגחל ומאכיל [ב"ק קיד. א] לא שנא אלא בליסטים ביבר כוכבים, אבל בליסטים ישראל אחמא נמי ראוי מייאש. פירושו דוקא לסטים שאינו מזדין דכיטמר מאינשי גנב הוא. בתחם גנבה מקודשת. פי' סתם דלא ידעינן אי נתייאשו בעלים או לא. מוזא דסמכי. מלא היד של ראשי בצלים, ולפי שיש בהם גדולים וקטנים אמר ליה מאן פלא לך שהרי שיר בזה חלק לבעל הגינה. כישא. אגודה שדרך הבצלים לחלקן באגודה ואין צריך אדם לחלוק שחלקים שוים הן. פי' סמכי אשקלונ"ש. גינא או (אריתא) [אריסא] גרסינן. **ההוא גברא** [גרסינן]. פי' שהשכר הכרי היה מבעל הבית ולא היה מהמקדש. ור"ש גרים ההוא סרסיא והוא האיש העושה שכר לבעלי בתים. כלי קטן שונתנים בו שכר. ורש"ש פירש לאחר שהוציאו השכר הראשון מהתמרים עושים כפסולת התמרים שכר ונקרא פרזומא. ויש שפירשו שכר מתוק. **חריפא.** משכר זה שהוא טוב ומשובח מהאחר. **לא אמרו כלך אצל יפות.** שמועיל לפי שנעל מבעל [נבויה] שלא כרשות דניחא ליה אלא לענין תרומה בלבד דאמרינן מדקאמר הכי ניחא ליה. **דהא לתרום** הוא עומד ורמיא עליה ההוא מצוה, אבל בדבר אחר שנועל משלו והוא אינו חייב לתקן לו, האי דקאמר הכי מיטים דלא

*יראה דע"ל אם ידוע שמתייאשו הבעלים מקבלים שמאה שהנזקן קנה ביאוש זה חשבת הבעלים מורידה הכו' ודו"ל. **נראה דצ"ל ונ"ה דוקא ב"דוש שהתייאשו הבעלים אבל שתם גזילה וכו' (ד"ה) ואולי צ"ל ו"ת"ק דר' שמעון סבר דסתם וכו'.

מוסף רש"י

הובא בסוף המסכת

תוס' ר"י הזקן (המשך)

לכסיף הוא דקאמר ולעולם לא ניחא ליה אלא אומר כך שלא יתבייש חברו. וליקט. לצורך בעל הבית. **אם** חושש **משום** גזל. אם מקפיד בעל הבית על מה שעשה ודומה לו שגזלו, והא דקאמר כלך אצל יפות[ב] אילו מצאת יפות היית גוזלם. משום בסופא. כדפרישנא ואינו מוחל לו שלקח. ואע"ג דמשמע מהאי טעמא דיאוש שלא מדעת קני אבל לאביי דאמר יאוש שלא מדעת לא קני [קשה] מהאי בריתא כי נמצאו יפות מהם תרומתו תרומה, ואמאי הא בעידנא דתרם לא הוה ידע, תרגומא רבא אליבא דאביי בשעשאו שליח כדאיתא התם [ב"מ כב. א], אלמא לאביי דהלכתא כוותיה אם לא עשאו שליח כי אמר כלך אצל יפות אפילו בתרומה לא מהני האאיל ולא ידע בעת שתרם וכ"ש בשאר דברים. ואפילו הכי הוצרכו לכתוב הרי"ף והרא"ם [אישות פ"ה ה"ח] האי טעמא דמשום בסופא הוא דקאמר, להודיע שאם אמר לו כזה הלשון אפילו קודם שקדשה כגון שאמר לבעלים אקדש אשה בדבר זה והשיבו הבעלים אמאי לא תתיב ליה דבר זה שהוא טוב והלך זה וקדשה שלא בפניו ושלא בידיעתו שאינה מקודשת, דמשום כיסופא הוא נמנו

תורה אור השלם

1. נֶפֶשׁ כִּי תַחֲטֶא וּמָעֲלָה מָעַל בַּיְיָ וְכִחֵשׁ בַּעֲמִיתוֹ בִּפְקֻדּוֹן אוֹ בִתְשׂוּמֹת יָד אוֹ בְּגָזֵל אוֹ עָשַׁק אֶת עֲמִיתוֹ
וַיִקְרָא ה כא

2. זֶה יִהְיֶה לְךָ מִקֹּדֶשׁ הַקֳּדָשִׁים מִן הָאֵשׁ כָּל קָרְבָּנָם לְכָל מִנְחָתָם וּלְכָל חַטָּאתָם וּלְכָל אֲשָׁמָם אֲשֶׁר יָשִׁיבוּ לִי קֹדֶשׁ קָדָשִׁים לְךָ הוּא וּלְבָנֶיךָ:
במדבר יח ט

נמנו וגמרו. (ה)למנין ורבו האומרים אינה מקודשת וכטלו המועטים וחזרו בהם וגמרו לומר אינה מקודשת: עדיין היא מחלוקת. לא עמדו למנין ולא חזר בו ר' יהודה: כוותיה דר' יוחנן מסתברא. דחזר בו ר' יהודה: שאין חולקין מנחות כנגד זבחים. כפי דמיס לומר טול אתה מנחה ואני אזיר אזיר ושוק לו בשר חטאת ואשם: כל מנחה. משמע שבמנחה עצמה יחלקו כל בני אהרן: יכול. לא הוצרך הכתוב אלא שלא יחלקו מנחות כנגד זבחים והדין נותן שהרי לא קמו בכל מקום מנחות תחת זבחים בדלות דבקרבן עולה ויורד מביא עני עופות תחת בהמה: וזבחים. היינו בהמה הטעונה זריקה בסכין: אכל יחלקו מנחות. כנגד חטאת העוף: שהרי קמו תחתיהן בדלות. דכתיב במטמא מקדש ובשמיעת קול (ויקרא ה) ואם לא תשיג ידו לשתי תורים והביא את קרבנו אשר חטא עשירית האיפה: וכל נעשה במרחשת לכל בני אהרן תהיה. דכולהו קרבי יתירי נינהו דמצי למיכתב כל מנחה לכל בני אהרן תהיה למה ליה לפרושי כל מיני מנחות: ה"ל ועל מחבת וגו'. אם אינו ענין למנחות כנגד (ה)זבחים שאינן מינן תניהו ענין לזבחים ועופות: יכול. לא מיעט הכתוב אלא שלא יחלקו עופות כנגד זבחים והדין נותן שהעופות מעשיהן ביד מליקה בצפורן והזבחים מעשיהן בכלי בסכין: מחבת ומרחשת. כליס היו במקדש וכל המנחות הנקמצות טעונות לוג שמן. ומחבת נפה ואינה עמוקה (ה) ומתוך שהיא רחבה ונפה הסולת מתפשט (ו)בכולו והאור שורף את שמנה לפיכך מעשיהן קשים ומרחשת עמוקה ואין האור שורף את השמן לפי שנבלע בעובי החלות לפיכך מעשיהן רכין: אכל יחלקו מחבת כנגד מחבת. טול אתה חלקי במנחת (ה) לאודן ואני אטול חלקך במנחת שמעון: יכול לא יחלקו. קרבן כנגד חבירו בקדשי קדשים כמו מנחה אבל יחלקו קרבן כנגד חבירו בקדשים קליס דאית להו זכייה בגוייהו ויכול למכור חלקו בקרבן זה בשביל זה: איש לאחיו. למעוטי קטן: אפי' בעל מום. שאף הם היו מתליעים בעליס (ז) ומפסיטים ומנתחים ושוחטים: ספרא. תורת כהנים והא בתורת כהנים איתא אלמא לית בה דין שאר חלוקות בעילוי דמיס ושמעינן מינה דלאו ממונו הוא אלא משלחן גבוה הוא דזכו: הלנוען מושכין ידיהם ממנו. גבי לחם הפנים תניא (ח) ארבעים שנה ששימש שמעון הצדיק נשתלחה ברכה בלחם הפנים וכל כהן המגיעו כזית יש אוכל ומותיר מכאן ואילך נשתלחה מארה בלחם הפנים וכל כהן (ט) המגיעו כפול הלנוען מושכין ידיהם ממנו דלא מהני להו מידי והגרגרנין חולקין. וקס"ד דהאי חולקין לאו ליטול חלקו המגיעו קאמר כיון דנשתלחה בו מארה כפול לגמרי חזי אלא חולקין דרך עילוי מניח חלקו לחבירו ונוטל כנגדו במקום אחר אלמא אית בהו דין חלוקה ועל כרחך הא ר' יהודה היא דאמר ממונו הוא. ומשני לעולם אין בו דין חלוקה ומאי חולקין חלקו המגיעו קאמר ובעוד שהיתה בו ברכה: מאי קרא. דאמרן לשון חמסן: אשרו חמוץ. החזיקו יד הגזל להגילו מיד עושקו: ולא אשרו חומץ. לא גרסינן הכא אלא בנבא קמא (דף מו:) (ט) גבי מנין שנזקקין לנובע תחלה: משמיה דגמרא. כך נקבעה בגמרא ושגורה בפי בני בית המדרש: דלא כתיב לה'. מלמד שהתא שלו אבל תרומת ה' שנה עליה הוא: והרי אלה לו' וחנן המקדש בתרומות. כל תרומות במשמע ואלה נמי תרומה היא דכתיב (במדבר טו) מראשית עריסותיכם תתנו לה' תרומה: וחנן המקדש בפירות שביעית מקודשת. דקתני (לעיל דף נ:) ושל שביעית היתה ואמרו חכמים אין אחיות מקודשות הא נכריות מקודשות: הוא כישראל כתיב. והס קרויס קדש לה': ולאו

וסמיך ליה אם על תודה. ולא"ת והא מוקמינן לה כר' יהודה ור' יהודה לא דרים סמוכים אלא במשנה תורה כדאיתא בריש יבמות (דף ד.) (ט) וי"ל דלאו סמוכים ממש דרים אלא וי"ו מוסיף על ענין ראשון דכתיב (ויקרא ז) וזאת תורת זבח השלמים (א):

נמנו וגמרו שאין חולקין בין קדשי קדשים ובין קדשים קלים לא קידש ורב אמר עדיין היא מחלוקת אמר אביי כוותיה דר' יוחנן מסתברא (ה)דתניא (א)מנין שאין חולקים מנחות כנגד זבחים ת"ל (ב)וכל מנחה אשר תאפה בתנור [2]לכל בני אהרן תהיה יכול לא יחלקו מנחות כנגד זבחים שלא קמו תחתיהם בדלות אבל יחלקו מנחות כנגד עופות שהרי קמו תחתיהן בדלות ת"ל [1]וכל נעשה במרחשת לכל בני אהרן תהיה (ג)יכול לא יחלקו מנחות כנגד עופות שהללו מיני דמים והללו מיני קמחים אבל יחלקו עופות כנגד זבחים שהללו והללו מיני דמים ת"ל [1]על מחבת יכול לא יחלקו עופות כנגד זבחים שהללו מעשיהם ביד והללו מעשיהם בכלי אבל יחלקו מנחות כנגד מנחות שהללו והללו מעשיהם ביד ת"ל [2]וכל מנחה בלולה בשמן לכל בני אהרן יכול לא יחלקו מחבת כנגד מרחשת ומרחשת כנגד מחבת שזו (ג)מעשיהם רכים וזו מעשיהם קשים אבל יחלקו מחבת כנגד מחבת ומרחשת כנגד מרחשת שהללו והללו מעשיהם קשים אי נמי מעשיהם רכים ת"ל [2]וחרבה לכל בני אהרן תהיה יכול לא יחלקו (ד)בקדש הקדשים אבל יחלקו בקדשים קלים ת"ל [2]איש כאחיו וסמיך ליה [3]אם על תודה כשם שאין חולקין בקדשי קדשים כך אין חולקים בקדשים קלים איש [3]איש חולק אפי' בעל מום ואין הקטן חולק ואפי' תם (ה)סתם ספרא מני ר' יהודה והוא קאמר דלית בה דין חלוקה כלל ש"מ אמר רבא וכרב מי לא תניא (ו)והתניא הצנועים מושכין את ידיהם והגרגרנים חולקים מאי חולקים חוטפים כדקתני סיפא מעשה באחד שחטף חלקו וחלק חברו והיו קוראין אותו בן חמצן עד יום מותו אמר רבה בר רב שילא מאי קראה [4]אלהי פלטני מיד רשע מכף מעול וחומץ (ז)רבה אמר מהכא [5]למדו היטב דרשו משפט אשרו חמוץ: מעשר שני בין בשוגג בין במזיד לא קידש דברי ר' מאיר ר' יהודה אומר שוגג לא קידש מזיד קידש (ח)וכו': מנא הני מילי אמר רב אחא בריה דרבא משמיה דגמרא [6]וכל מעשר הארץ מזרע הארץ מפרי העץ לה' הוא קדש לה' לה' הוא ולא לקדש בו אשה הרי תרומת מעשר דכתיב [7]כן תרימו גם אתם תרומת ה' ותנן (ט)המקדש (י)בתרומה מקודשת דלא כתיב ביה לה' והרי חלה דכתיב בה [8]תתנו לה' ותנן (כ)המקדש בתרומות מקודשת דלא כתיב ביה קדש והרי (ל)שביעית דכתיב בה [9]יובל הוא קדש תהיה לכם ותנן המקדש בפירות שביעית מקודשת דלא כתיב ביה לה' והרי תרומה דכתיב [10]קדש ישראל לה' ראשית תבואתו ותנן המקדש (מ)בתרומה מקודשת ההוא בישראל כתיב ולאו

איש חולק **ואפי' בעל מום.** ולאו מהכא נפקא אלא מקרא אחרינא דכתיב (ויקרא ו) כל זכר לרבות בעל מום (ב) ולא אצטריך להך דרשא דהכא אלא לומר לך שאין כהן קטן חולק ואפי' תם:

וקאמר דלית בה דין חלוקה כלל. פירוש שאינו יכול ליטול ממון אחר של חבירו כדמפרש בברייתא אבל אין לפרש אין דין חלוקה כלל אפי' מייניה וביה דהא אשכחן בכמה דוכתין חלוקה גבי קדשים כדתנן פרק שואל (שבת דף קמח:) (ג) מטילין חלבים בקדשים ובפ"ק דפסחים (דף ג:) נמי הגיעני כפול וכיון דלית בה דין חלוקה אינו יכול לקדש בו אשה דהא תניא:

מאי חולקין חוטפין. כלומר לעולם אין בו דין חלוקה והאי חולקין חלקו המגיעו קאמר וכשאינו מגיע לו כי אם מעט חוטף חלק חבירו ואוכלו כדקתני סיפא מעשה באחד שחטף חלק חבירו וא"ת כיון שדרכן לחטוף אאחי קרו לההוא חמצן חופי מאחרים וי"ל לפי שחטף חלק הגרגרן כמותו אבל האחרים לא היו חוטפין אלא מחלק הנמוען כמושכין ידיהם:

איהו

קמג א מיי' פ"י מהל' מעשה הקרבנות הלכה טו:

קמד ב מיי' שם הל"ז [ופ"ו מהל' בית המקדש הל' יב]:

הגהות הב"ח

(ה) רש"י ד"ה נמנו וגמרו עמדו למנין:

מוסף רש"י

שאין חולקין מנחות כנגד זבחים. אלא יאמר הכהן לחבירו טול אתה זבחים ואני מנחות (מנחות עב.). לכל בני אהרן. משמע כולם יאכלו ממנה (שם עג. מנחת"ר). אלא יחלקו זה כנגד זה אלא כן כולם יחלקו המנחות (מנחות שם). שלא קמו. מנחות תחת זבחים, בדלות. דמי שנתחייב עולה לו חטאת אין מביא מנחתיה מנחה, אבל מביא מחתיה תורים (שם מכח"ר). שאין מביא מנחה אלא בדלי דלות, שנאמר אם לא תמצא ידו וגו' עד ולקח שתי תורים (מנחות שם). שהרי קמו תחתיהן בדלות. מנחות קמו תחת עופות דכתיב בויקרא ואם לא תשיג ידו לשתי תורים (שם מכח"ר). שהמחוייב קינין ואין לו יכול להביא מנחה (מנחות שם). לכל בני אהרן תהיה. אכולה קרא קאי (שם מכח"ר). ת"ל על מחבת. מרבויא דקרא דהא ממילא ידענא דמחבת כשאר מנחות ואם אינו ענין לה תניהו לזבחים ועופות (שם). מעשיהם ביד. מליקה בצפורן, מעשיהם בכלי. בסכין (מנחות שם). יכול לא יחלקו בקדש הקדשים. כגון חטאת כנגד חטאת ואשם כנגד אשם (שם מכח"ר). ולא מנחת מאפה כנגד מנחת הסולת, דכולם קדשי קדשים הן (מנחות שם). אבל יחלקו בקדשים קלים. כגון שלמים כנגד תודה (שם). שלמים כנגד שלמים דהא לא גלי קרא אלא גבי מנחה דקדשי קדשים היא (שם מכח"ר). וסמיך ליה אם על תודה. דמקרא נדרש לפנים ולאיתקוש קדשים קליס לקדשי קדשים למנחות לענין חלוקה (מנחות שם). ואין קטן חולק. אבל אוכל בחלק אביו (שם).

מוסף תוספות

א. וגומ' (ו)אם על תודה יקריבנו. תוס' טור. (וע"ל מהרש"ל).

תוס' ר"י הזקן

דגמרא. כך נקבעה בבית המדרש ושגורה בפי התלמידים.

מסורת הש"ס

(ה) מנחות עב., (ב) שם עג., (ג) [בכמ"י: מעשיה, וכן נסמוך], (ד) [בכמ"י: בקדשי קדשים], (ה) [שבת קלו. ערוכין לו: וש"נ], (ו) יומא לט. [חולין קלג.], (ז) [בכמ"י ודפו"ר: רבא, וכ"ה ביומא], (ח) [ר"יכו' ליתא בדפו"ר ולבאורה הוא מיותר], (ט) [לקמן נח.], (י) ל"ל בתרומות, (כ) בכורות כט. לקמן נח., (ל) [בכמ"י: והרי יובל. ועיין פורת יוסף], (מ) ל"ל בתרומות, (נ) [ל"ל כנגד מיני דמים שאינן. (רש"ש.)], (ס) [עי' מנחות סג ע"א], (ע) [בדפו"ר: בכולה], (פ) [בדפו"ר יוסף: מחבת], (צ) [מידות פ"ב מ"ה], (ק) [יומא לט ע"א], (ר) [ל"ל מגיעו], (ש) [עי' סנהדרין לה.], (ת) [שם ד"ה וכו'], (א) [וע"ע בתוס' יומא ד. ד"ה וכו' כו' ובתוס' מנחות עג. ד"ה תלמוד לומר], (ב) [זבחים לט ע"א], (ג) [שם [קמט ע"ב] ד"ה מטילין],

תורה אור השלם

1. וְכָל מִנְחָה אֲשֶׁר תֵּאָפֶה בַּתַּנּוּר וְכָל נַעֲשָׂה בַּמַּרְחֶשֶׁת וְעַל מַחֲבַת לַכֹּהֵן הַמַּקְרִיב אֹתָהּ לוֹ תִהְיֶה: ויקרא ז ט
2. וְכָל מִנְחָה בְלוּלָה בַּשָּׁמֶן וְחֲרֵבָה לְכָל בְּנֵי אַהֲרֹן תִּהְיֶה אִישׁ כְּאָחִיו: ויקרא ז י
3. אִם עַל תּוֹדָה יַקְרִיבֶנּוּ וְהִקְרִיב עַל זֶבַח הַתּוֹדָה חַלּוֹת מַצּוֹת בְּלוּלֹת בַּשָּׁמֶן וּרְקִיקֵי מַצּוֹת מְשֻׁחִים בַּשָּׁמֶן וְסֹלֶת מְרֻבֶּכֶת חַלֹּת בְּלוּלֹת בַּשָּׁמֶן: ויקרא ז יב
4. אֱלֹהֵי פַּלְטֵנִי מִיַּד רָשָׁע מִכַּף מְעַוֵּל וְחוֹמֵץ: תהלים עא ד
5. לִמְדוּ הֵיטֵב דִּרְשׁוּ מִשְׁפָּט אַשְּׁרוּ חָמוֹץ שִׁפְטוּ יָתוֹם רִיבוּ אַלְמָנָה: ישעיהו א יז
6. וְכָל מַעְשַׂר הָאָרֶץ מִזֶּרַע הָאָרֶץ מִפְּרִי הָעֵץ לַיְיָ הוּא קֹדֶשׁ לַיְיָ: ויקרא כז ל
7. כֵּן תְּרִימוּ גַּם אַתֶּם תְּרוּמַת יְיָ מִכֹּל מַעַשְׂרֹתֵיכֶם אֲשֶׁר תִּקְחוּ מֵאֵת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וּנְתַתֶּם מִמֶּנּוּ אֶת תְּרוּמַת יְיָ לְאַהֲרֹן הַכֹּהֵן: במדבר יח כח
8. מֵרֵאשִׁית עֲרִסֹתֵיכֶם תִּתְּנוּ לַיְיָ תְּרוּמָה לְדֹרֹתֵיכֶם: במדבר טו כא
9. כִּי יוֹבֵל הוּא קֹדֶשׁ תִּהְיֶה לָכֶם מִן הַשָּׂדֶה תֹּאכְלוּ אֶת תְּבוּאָתָהּ: ויקרא כה יב
10. קֹדֶשׁ יִשְׂרָאֵל לַיְיָ רֵאשִׁית תְּבוּאָתָהּ כָּל אֹכְלָיו יֶאְשָׁמוּ רָעָה תָּבֹא אֲלֵיהֶם נְאֻם יְיָ: ירמיהו ב ג

ולאו ממילא שמעת מינה תרגומה [6]רבין סבא קמיה דרב אמר קרא הוא בהוייתו יהא: ובהקדש במזיד קידש בשוגג לא קידש דברי ר"מ ר"י אומר בשוגג קידש במזיד לא קידש: א"ר יעקב שמעית מינה דר' יוחנן תרתי שגגת מעשר דר' יהודה שגגת הקדש דר"מ שניהם אין אשה מתקדשת בהם חדא לפי שאין אשה רוצה וחדא לפי שאין שניהם רוצים ולא ידענא הי מינייהו אמר ר' ירמיה ניחזי אנן מעשר איהי לא ניחא לה משום טרחא דאורחא איהו ניחא ליה דניקני איתתא ממילא אלא הקדש תרוייהו לא ניחא להו [7]דנתחיל הקדש על ידייהו ור' יעקב אמר איפכא מסתברא מי לא איכא למימר מעשר איהי לא ניחא לה משום טרחא דאורחא איהו לא ניחא ליה משום אונסא דאורחא אלא הקדש בשלמא איהי לא ניחא לה דנתחיל הקדש על ידה אלא איהו מי לא ניחא ליה דניקני איתתא ממילא בעא מינה רבא מרב חסדא אשה אין מתקדשת מעות מהו שיצאו לחולין אמר ליה אשה אין מתקדשת מעות היאך יצאו לחולין בעא מינה רב חייא בר אבין מרב חסדא במכר מאי אמר ליה אף במכר לא קנה איתיביה [8]חנוני כבעל הבית דברי ר"מ ר' יהודה אומר [9]חנוני כשולחני עד כאן לא קא מיפלגי אלא דמר סבר חנוני כשולחני ומר סבר חנוני כבעל הבית אבל דכולי עלמא אם הוציא מעל רבי מאיר לדבריו דר' יהודה קאמר לדידי אם הוציא נמי לא מעל אלא לדידך אודי לי מיהא דחנוני כבעל הבית ואמר ליה לא כשולחני אמר רב חזרנו

איהו לא ניחא ליה משום אונסא דאורחא. פי' בקונטרס דעל כרחך אונסא דאורחא עליה דילה רמיא שהמעשר אין כאן בו שום פרוטה שלא ניתן להוציאו אלא בירושלים שאפי' ימכרנו דמיו נתפסין בקדושתו וקידושין צריכין שיהו שוים שום פרוטה[10] הילכך אי הוה ידע מעיקרא דמעשר הוי כיון דבעי לקבולי עליה אונסא דאורחא לא הוה מקדש לה ביה דשכיח לאיתנוסי גבי איתתא טפי מגברא משמע מתוך פירושו שלא יחולו הקידושין במזיד עד שיהו בירושלים וקשה לדפיך בבכורות[2] (דף ט:) והרי מעשר שהקפידה תורה בכסף צורה פי' כשפודה אותו צריך לפדותו בכסף שיש בו צורה ואקשר ר' יהודה במזיד קידש[3] ומאי פריך והא איהו לא אמר שיגמרו עד שיהיה המעשר בירושלים ואירושלים לא הקפידה תורה בכסף צורה דכתיב (דברים יד) ונתת הכסף בכל אשר תאוה נפשך אלא ש"מ מקושטא אפי' בגבולין אם קבלה את המעשר לכן נ"ל כפירוש הקונטרס שי דפירש אי נמי אפי' דאין אחריות מוטל עליו לא ניחא ליה דתיהוי לה תרעומת עליה לומר לו קדשתני בדבר שלא הועיל לי[4] מיהו קשה דמשמע הכא דמתני' איירי בגבולין[5] ואפ"ה קאמר ר' יהודה דבמזיד קידש דמעשר ממון הדיוט הוא וכן משמע לקמן (דף מ:) דקאמר הפודה מעשר שני שלו מוסיף חומש ומוקי לה כר' יהודה[6] והיינו ע"כ בגבולין איירי דאי בירושלים אין פודין בו מעשר שני אלמא משמע דמעשר שני ממון הדיוט הוא לר' יהודה אפי' בגבולין וקשה מפרק חלק (סנהדרין דף קיב:) דמשמע התם דבגבולין כ"ע לא פליגי דממון גבוה גבי עיסת מעשר שני ר"מ פוטר מן החלה וחכמים מחייבין ואמר רב חסדא מחלוקת במעשר שני בירושלים דר"מ סבר ממון גבוה הוא ורבנן סברי ממון הדיוט הוא אבל בגבולין דברי הכל פטורים וי"ל דאע"ג דלר' יהודה ממון הדיוט הוא אפי' בגבולין מ"מ קאמר רב חסדא דלאו עיסה היא להתחייב בחלה[7] הואיל ואין ראויה שם לאכולה[8]:

אף במכר לא קנה. ולא יצאו מעות לחולין ואין מעילה לר"מ אלא באוכל הקדש אבל במוציא הקדש אין לו מעילה דכל מקום שהוא שם הקדש חל עליו דכל היכא דאיתא בי גזא דרחמנא איתיה[9] כיון דאי הוה ידע לא הוה מפיק אבל במזיד קידש דר"מ לטעמיה דאמר הקדש במזיד מתחלל ומפיק לה מקרא[10] (או מעלה מעל) ואין מעילה אלא בשגגה[11] כלומר במזיד דאם ידעה לגזולו יקנגו מיד וזה שינה היכא דקידש במזיד ולאיה[12] דמעלה מעל הוי במזיד דכתיב (במדבר ה) גבי סוטה גבי אים כי תשטה אשתו ומעלה בו מעל והתם על כרחך במזיד קאמר דודאי כשמזהה מזידה היא וקרא דומקן הכסף וקם לו למצוה בעלמא דבלאו כסף הוא מתחלל אם ירצה לגזולו ומיהו במעשר קאמר רבי מאיר דבין בשוגג ובין במזיד לא קידש דמעילה הוא דגלי קרא דבמזיד מתחלל אבל מעשר בכל היכא דאיתא שם מעשר עליו ורבי יהודה סבר ממון בעלים הוא ולכך במזיד קידש דממונא הוא אבל בשוגג לא משום טירחא דאורחא:

בכתנות

בעה"ב בין כך ובין כך לא ישתמש בהן דלאו אדעתא דהכי אפקדינהו גביה דסתם בעה"ב אינו משתמש תמיד במעות לפיכך אם הוציא מעל בעה"ב ולא הגזבר שהפקידו: **חנוני כבעה"ב.** שאינו צריך תמיד למעות שנותנים לו פירות וכל מכר חנותם בשארי ודי לו במיעוט מעות שבידו ר' יהודה אומר חנוני כשולחני: **אבל דכ"ע.** המוציא מעות הקדש מעל אחד מהם אלמא במכר לר' מאיר קנה דאם לא קנה היאך יצאו מעות לחולין: **לדידי.** אם הוציא לא מעל לא זה ולא זה שאין מעילה במעות אלא באוכלין: [9]**לדידך.** דיש מעילה במעות: **אודי לי מיהא דחנוני כבעה"ב.** והוא מעל ולא גזבר דלאו בכתובתיה עבד ור"ל ר' יהודה לא מודינא לך בהא אלא כשולחני הוא ומעל גזבר דמידע ידע דצריך תמיד למעות לקנות סחורה:

מזרנו

עין משפט נר מצוה

קמה א מי' פ"ז מהל' מעילה הל"י:

מוסף תוספות

א. ולפירוש זה משמע שאין בו אלא שו"פ מצומצם בירושלים וכי מדלת מיניה טרחא ואונסא דאורחא אינו שוה כאן פרוטה שאם היה כ"כ מן המעשר שהיה שוה בכאן פרוטה היתה מתקדשת. תוס' הרא"ש. **ב.** גבי הא דאסר ר' יהודה פטר חמור בהנאה מחיים ומפרש משום דלא מצינו דבר שהקפידה עליו תורה לפדותו בשה ומותר בהנאה ופריך. שם. **ג.** כלומר שמותר בהנאה בגבולין אע"פ שהקפידה עליו תורה שאינה מותר בגבולין אלא בכסף צורה. שם. **ד.** ומיהו קשה לפי' זה דהו"ל למימר תרוייהו לא ניחא להו משום אונסא דאורחא וי"ל דניחא ליה לפרושי טעמא אחרינא גבי דידה דאפי' קיבל עליו אחריות מ"מ לא ניחא לה משום טירחא דאורחא. שם. (ועי' מהרש"א על רש"י ד"ה משום אונסא). **ה.** דבירושלים לא שייך טירחא דאורחא. תוס' הרא"ש. **ו.** דלא קרינן ביה עריסותיכם בגבולין. תוס' הרא"ש.

תוס' ר"י הזקן

בהוייתו יהא. קודש לה'. תרתי. טעמא דתרתי בבי דמתניתין דתני לר' יהודה בשוגג לא קדש, אמאי הא אית ליה לר' יהודה מעשר ממון הדיוט הוא, ובהקדש לר' מאיר. (הכא) [בחדא] יהיב טעמא שהיא אינה רוצה, ונפקא מינה שאם בדקנוה ואומרת רוצה אני אין צריך לבדוק אותו דמסתמא ניחא ליה. טרחא דאורחא. צריכה להעלותו לירושלים. דנתחל. שאם הם קדושין הרי מתחלל שזו היא הוצאתו והוא דבר אסור. ור' יעקב. דלא ידע הי מינייהו. אנסא דאורחא. עליה רמי שהמעשר אין בו כאן ש"פ שלא ניתן להוציאו [חוץ] לירושלם, ואפילו נמכרו דמיו נתפסין בקדושתו. אחתא שכיחא לאתנוסי טפי מגברא. ממילא. דאע"פ שעליו לשלם ההקדש השתא ניחא ליה שמא אין לו עתה כלום. שיצאו לחולין. להנות בהן מעתה. ושגגת הקדש לר' מאיר בעי. דיאך יצאו. כמאי יצאו כרשות הקדש אחרי שאין דבריהם קיימים. במכר כאי. אם קונה חפץ במעות הקדש לר' מאיר בשוגג קנה או לא קנה.

מסורת הש"ס

6) [בכת"י: תרגומה רב יוסף סבא קמיה דרב פפא], **2)** [בכת"י: דנתחל, יקן [לקמן], **3)** מעילה כא: ב"מ מג. תוספתא דמעילה פפ"ב, **4)** [בכ"א: דתרמיי], **5)** [ויקרא ה, עון], **1)** [בדפו"ר: וקידושין צריכין שיהיו שוה], **1)** [במהרש"א נוסף אפילו, וכ"ג מהתוס'], **2)** [כא:], **3)** [וע"ע תוס' בכורות ט: ד"ה ומתן וע' היטב תוס' סוכה לה. סד"ה לפי], **4)** [חולין קלט:], **5)** [ע"ל דתמעל מעל. רש"ס], **6)** [מעילה יח. ע"ש], **7)** [ע"ל דתמעל מעל],

גליון הש"ס

תוס' ד"ה איהו בסה"ד הואיל ואין ראויה שם לאכול. עיין ב"מ ד' ל ע"א תד"ה כאן:

הגהות הב"ח

(א) רש"י ד"ה לדידי וכו' כאוכלין אלא לדידך:

הגהות מהר"ב רנשבורג

א) תוס' ד"ה איהו וכו' והכיא ע"כ בגבולין איירי. עי' שו"ת שאגת ארי סימן ל"ז דף פ"ו ע"א וע"ב:

מוסף רש"י

חנוני כבעל הבית. הפקידן אצל חנוני הרי הוא כבעל הבית, שאינו רגיל בחילופין כשולחני וכן כך וכן כך לא יגע בהן (מעילה כא.). **כשולחני.** לפעמים נמי הוא רגיל להחליף כשולחני לפיכך דינו כשולחני (שם).

ולאו ממילא שמעת מינה תרגומה רב קמיה דרב אמר קרא הוא בהוייתו יהא: ובהקדש במזיד קידש בשוגג לא קידש דברי ר"מ ר"י אומר בשוגג קידש במזיד לא קידש: א"ר יעקב שמעית מינה דר' יוחנן תרתי שגגת מעשר דר' יהודה שגגת הקדש דר"מ שניהם אין אשה מתקדשת בהם חדא לפי שאין אשה רוצה וחדא לפי שאין שניהם רוצים ולא ידענא הי מינייהו אמר ר' ירמיה ניחזי אנן מעשר איהי לא ניחא לה משום טרחא דאורחא איהו ניחא ליה דניקני איתתא ממילא אלא הקדש תרוייהו לא ניחא להו דנתחיל הקדש על ידייהו ור' יעקב אמר איפכא מסתברא מי לא איכא למימר מעשר איהי לא ניחא לה משום טרחא דאורחא איהו לא ניחא ליה משום אונסא דאורחא אלא הקדש בשלמא איהי לא ניחא לה דנתחיל הקדש על ידה אלא איהו מי לא ניחא ליה דניקני איתתא ממילא בעא מינה רבא מרב חסדא אשה אין מתקדשת מעות מהו שיצאו לחולין אמר ליה אשה אין מתקדשת מעות היאך יצאו לחולין בעא מינה רב חייא בר אבין מרב חסדא במכר מאי אמר ליה אף במכר לא קנה איתיביה חנוני כבעל הבית דברי ר"מ ר' יהודה אומר חנוני כשולחני עד כאן לא קא מיפלגי אלא דמר סבר חנוני כשולחני ומר סבר חנוני כבעל הבית אבל דכולי עלמא אם הוציא מעל רבי מאיר לדבריו דר' יהודה קאמר לדידי אם הוציא נמי לא מעל אלא לדידך אודי לי מיהא דחנוני כבעל הבית ואמר ליה לא כשולחני אמר רב

איהו לא ניחא ליה משום אונסא דאורחא. פי' בקונטרס דעל כרחך אונסא דאורחא עליה דילה רמיא שהמעשר אין כאן בו שום פרוטה שלא ניתן להוציאו אלא בירושלים שאפי' ימכרנו דמיו נתפסין בקדושתו וקידושין צריכין שיהו שוים שום פרוטה הילכך אי הוה ידע מעיקרא דמעשר הוי כיון דבעי לקבולי עליה אונסא דאורחא לא הוה מקדש לה ביה דשכיח לאיתנוסי גבי איתתא טפי מגברא משמע מתוך פירושו שלא יחולו הקידושין במזיד עד שיהו בירושלים וקשה לדפיך בבכורות (דף ט:) והרי מעשר שהקפידה תורה בכסף צורה פי' כשפודה אותו צריך לפדותו בכסף שיש בו צורה ואקשר ר' יהודה במזיד קידש ומאי פריך והא איהו לא אמר שיגמרו עד שיהיה המעשר בירושלים ואירושלים לא הקפידה תורה בכסף צורה דכתיב (דברים יד) ונתת הכסף בכל אשר תאוה נפשך אלא ש"מ מקושטא אפי' בגבולין אם קבלה את המעשר לכן נ"ל כפירוש הקונטרס שי דפירש אי נמי אפי' דאין אחריות מוטל עליו לא ניחא ליה דתיהוי לה תרעומת עליה לומר לו קדשתני בדבר שלא הועיל לי מיהו קשה דמשמע הכא דמתני' איירי בגבולין ואפ"ה קאמר ר' יהודה דבמזיד קידש דמעשר ממון הדיוט הוא וכן משמע לקמן (דף מ:) דקאמר הפודה מעשר שני שלו מוסיף חומש ומוקי לה כר' יהודה] והיינו ע"כ בגבולין איירי דאי בירושלים אין פודין בו מעשר שני אלמא משמע דמעשר שני ממון הדיוט הוא לר' יהודה אפי' בגבולין וקשה מפרק חלק (סנהדרין דף קיב:) דמשמע התם דבגבולין כ"ע לא פליגי דממון גבוה גבי עיסת מעשר שני ר"מ פוטר מן החלה וחכמים מחייבין ואמר רב חסדא מחלוקת במעשר שני בירושלים דר"מ סבר ממון גבוה הוא ורבנן סברי ממון הדיוט הוא אבל בגבולין דברי הכל פטורים וי"ל דאע"ג דלר' יהודה ממון הדיוט הוא אפי' בגבולין מ"מ קאמר רב חסדא דלאו עיסה היא להתחייב בחלה הואיל ואין ראויה שם לאכולה:

אף במכר לא קנה. ולא יצאו מעות לחולין ואין מעילה לר"מ אלא באוכל הקדש אבל במוציא הקדש אין לו מעילה דכל מקום שהוא שם הקדש חל עליו דכל היכא דאיתא בי גזא דרחמנא איתיה כיון דאי הוה ידע לא הוה מפיק אבל במזיד קידש דר"מ לטעמיה דאמר הקדש במזיד מתחלל ומפיק לה מקרא (או מעלה מעל) ואין מעילה אלא בשגגה כלומר במזיד דאם ידעה לגזולו יקנגו מיד וזה שינה היכא דקידש במזיד ולאיה דמעלה מעל הוי במזיד דכתיב (במדבר ה) גבי סוטה גבי אים כי תשטה אשתו ומעלה בו מעל והתם על כרחך במזיד קאמר דודאי כשמזהה מזידה היא וקרא דומקן הכסף וקם לו למצוה בעלמא דבלאו כסף הוא מתחלל אם ירצה לגזולו ומיהו במעשר קאמר רבי מאיר דבין בשוגג ובין במזיד לא קידש דמעילה הוא דגלי קרא דבמזיד מתחלל אבל מעשר בכל היכא דאיתא שם מעשר עליו ורבי יהודה סבר ממון בעלים הוא ולכך במזיד קידש דממונא הוא אבל בשוגג לא משום טירחא דאורחא:

בכתנות

חזרנו על כל צדדין של ר"מ כו'. כלומר אע"פ שסיגנו לר"מ בשוגג לא קידש לאו משום דס"ל הקדש בשוגג אין מתחלל שחזרנו בר"מ שסגה ר"מ בהלכות הקדש ולא מלינו מקום שאמר בו הקדש מתחלל במזיד ואין מתחלל בשוגג אלא בין בשוגג בין במזיד מתחלל וליתנהו להני טעמא דר' יוחנן דלר"מ יש מעילה במעות הקדש וכיון דמעל נפק לחולין: **ומאני**. דקתני בשוגג לא קידש אלמא לא מתחלל: [ו]**בכתנות שלא בלו.** ורחויין לעבודה וכל זמן שרחויין לעבודה אין מעילה בשגגתן שלכך הוקדשו מתחלה ליהנות בהן שוגגין רק שלא יתכוין לחלון שלא נתנה תורה למלאכי השרת שיהו הכהנים זריזים כמלאכים להפשיטן בגמר עבודה ולא יההוס עליהם אחר העבודה כהרף עין: **בלו דווקא.** דכיון דאין רחויין לעבודה הרי הן כשאר הקדש ולא ניתנו ליהנות בהן: **מועלין בחדשין כו'.** שופרות היו במקדש ובהם נותנים שקלים בתוך כתוב עליו תקלין חדתין ומי שלא שקל שקלו בחדר שמביאו בתוך שנתו נותנו לתוכה [ז] והגזברין נותנים אותו בלשכה כשמגיע אחד מפרקי התרומה שבשלשה פרקים תורמין אותה [ח] ובשני כתוב תקלין עתיקין ומי שלא שקל אשתקד מביאו לשנה הבאה ונותנו לתוך שופר זה [ט] והגזברים מפנין אותן מעות לשירי לשכה משנה שעברה: **מועלין בשקלין חדתין.** שהרי לקרבנות נבור הן עומדין: **ואין מועלין בשקלין עתיקין.** שתורת שירי לשכה עליהם ונתנים לחומת העיר ומגדלותיה וכל צרכי תקון העיר כדלקמן וקסבר ר' יהודה אין מעילה בשירי לשכה שנשאר עודף על הקופות לאחר ג' תרומות: **ה"ג שהיה ר"מ אומר מועלין בשירי לשכה: והא חומת העיר ומגדלותיה כו'.** ואמאי מועלין בהן נימא לא נתנו שגגות אותן מעות למעילה מאחר שעומדין לחומת העיר שלא ניתנה תורה למלאכי השרת שיהיו זריזים מליהנות מן החומה לישב בצילה ועליה אלא על כרחך אע"פ שהותרה הנאת החומה לענין שאר הנאות מיהא בקדושתייהו קיימי: **אימא ר' יהודה אומר מועלין בעתיקים.** כדאמרינן במתני' נמי בשוגג קידש דקסבר אע"פ שניתנו כתנות כהונה ליהנות לכהנים לאחר עבודה לענין שאר הנאות בקדושתייהו קיימי ומעל זה בקידושין ויצאו לחולין אבל מזיד שאין בו מעילה לא נתחלל ולא קידש: **כאימרא.** הרי עלי ככר זה כאימרא כשה התמיד: **כדירים.** דיר בהמות הקדש ודיר העליה: **וכי תימא.** הא דאמר ר' יהודה לא אמר כלום משום דלא אמר כירושלים אלא הרי זה עלי ירושלים: תרי

בכתנות כהונה. פ"ה משנתינו דקתני לא קידש אלמא לא מתחלל במקדש בכתנות כהונה שלא בלו ורחויין לעבודה וכל זמן שרחויין לעבודה אין מעילה בשגגתן שלכך הוקדשו בתחילה ליהנות בשגגתן בכל עת שלא יתכוין לחלוש שלא ניתנה תורה למלאכי השרת שיהו הכהנים זריזים כמלאכי השרת להפשיטן בגמר העבודה ולא יההוס עליהם אחר עבודה כהרף עין ואם יההוס עליהם אחר עבודה כהרף עין ומ"ת מ"כ היכי קאמר ר' יהודה דבשוגג קידש ובמזיד אלינא דר"מ הרי לא נתחללו דהא כלי שרת הן וכלי שרת (ח) אמרי' דיש מועל אחר מועל ואין יוצאין לחולין וי"ל דאיירי דאותן כתנות לא נתחנכו עדיין לעבודה דאז אין קדושת כלי שרת עליהם אלא קדושת בדק הבית כדאמר פ"ק דסנהדרין (ד' עז:) [ט] עבודתן מחנכתן: **מועלין בחדתין ואין מועלין בעתיקין כו'.** כך היה הענין של הבאת שקלים בא' באדר משמיענו על השקלים להביא [י] וכל אותו חדש היו מביאין שקליהם בלשכה עד פרוס חג הפסח היינו אחד בניסן ותורמין מהן תרומה לאשונה שבג' פרקים בשנה תורמין בפרוס הפסח ובפרוס עצרת ובפרוס החג [יא] כלומר כל השקלים הבאים מאחד באדר עד אחד בניסן נותנין אותן תוך הלשכה ותורמין מהן תרומה לאשונה בשלש קופות של שלש [יב] סאין [יג] ומהן היו לוקחין כל קרבנות נבור [יד] עד פרוס עצרת לפי הצורך ומן המותר של אותן קופות [טו] פליגי [תנאי] התם (בשקלים פ"ד מ"ד) חד אומר שעושין מהן רקועי פחים [טז] לפוי למזבח וחד אומר שעושין מהן קין למזבח [יז] והנשאר מן הלשכה לאחר שנתמלאו הקופות נעשו שיריים לחומת העיר ומגדלותיה ומניחן ואילך המביא שקלו נותנו בתקלין חדתין פירוש שופרות הנקראים כך רחבים למטה וקצרים למעלה ועל שם שנותנין לתוכן שקלים חדשים משנה זו נקראים תקלין חדתין ומשמגיע אחד בסיון היינו פרוס עצרת תורמין תרומה שניה שנותנין שקלים שהובאו בתקלין חדתין לתוך אותן שלש קופות כדי להקריב קרבנות ליבור עד פרוס החג ומפרוס עצרת המביא שקלו כמו כן נותנו עוד בתקלין חדתין עד אחד בתשרי דהיינו עד פרוס החג ואז תורמין תרומה ג' להקריב קרבנות נבור עד א' בניסן ואם לא מספקא תרומה שלישית עד ניסן בהא פליגי התם (שם ו.) [יח] ת"ק סבר יחזור ויתרום פי' מחדתין שבאו בין סוכות לפסח אבל מן השייריים שנשתיירו לאחר שנתמלאו הקופות אין תורמין לעולם ור"מ סבר יקח מן השייריים ומאותן שבאו אחר שכלו שלשה פרקי התרומה דהיינו בין סוכות לניסן [יט] ולא משמע מתוך פירוש רש"י אם מועלין בהן או לא אמנם ר' יצחק בן אברהם פירש דמועלין בחדתי לר' יהודה אף לאחר כל התרומה שמא יצטרכו להן לבסוף להקריב קרבנות [כ] והכי נמי תני במסכת שקלים (שם) גבי קופות דקאמר התם שלמה שלישית כלומר [כא] שכלתה כל הקופה השלישית חוזר לשניה שלמה שניה חוזר לראשונה שלמו שלשתן יחזור ויתרום פירוש מתקלין חדתין שהובאו אחר החג ואל יתרום משירי הלשכה ר"מ אומר יחזור לשייריים שהיה ר"מ אומר מועלין בשייריים שמא יצטרכו להם לבסוף והשתא סבר כמאן דאמר יחזור ויתרום ולכך מועלין בחדתין שמא יצטרכו להם אבל לא בעתיקין פירוש דהיינו שופרות אחרים וכתוב עליהם תקלין עתיקין דמי שלא שקל אשתקד מביאו לשנה הבאה ונותנו לתוך שופר זה ואין מועלין בהן לפי שתורת שירי הלשכה עליהן ועושין מהן חומות העיר ומגדלותיה ר"מ אומר מועלין אף בעתיקין שהיה ר"מ אומר מועלין בשירי הלשכה ור"מ לטעמיה דאמר התם שלמו כולם חוזר לשייריים ודומין זה לזה דכי היכי דחוזרים לשייריים ה"נ חוזרים לעתיקין אם יצטרכו ומ"ת והיכי מצי לתרוס מעתיקין לקרבנות ליבור הא בענין תרומה חדשה כדדרשי' בר"ה (דף ז.) הבא מתרומה חדשה מעולת חדש בחדשו [כב] וי"ל דהיינו למלוה אבל היכא דלא אפשר עבדינן [כג] א"נ י"ל כיון שבאו בשנה זו כלומר שלא היה שנה תמימה מן ההבאה שפיר קרינא ביה תרומה חדשה ומתוך כך ניחא קושיא אחרת שמקשין העולם דבמסכת שקלים (דף ז.) [כד] אמר אבני מזבח ועזרות וההיכל מועלים בהם ופריך התם וכי יש מעילה בשייריים הרי משייריים נעשין וכי תימא ר"מ היא דאמר מועלין בשייריים כלום אמר ר"מ אלא בתוך שנתו ואתו חוץ לשנתו קיימינן שהרי מזבח והיכל כמה שנים יש שנעשו וקשה דהא ר"מ אמר הכא מועלין בעתיקין אע"ג דעברו שנתן וא"כ מצינו לאוקמי כוותיה ההיא דמסכת שקלים ומאי פריך התם כלום אמר ר"מ ולפי מה דמתרצינן הכא דקרינן ביה תרומה חדשה מאחר שהובא בשנה זו ניחא שפיר הא דלא מצינו לאוקמי ההיא דהתם כר"מ: **אימא** ר' יהודה. מכאן משמע דל"ג לעיל גבי אין מועלין בעתיקין דברי רבי יהודה דאי גרס ליה הכ"ל איפוך אלא דאלי קתמא נשנית וגם ר"ת מחק מספרו [כה]:

תרי

חזרנו על צדדים של ר"מ ולא מצינו הקדש בשוגג אין מתחלל במזיד מתחלל ומשנתינו בכתנות כהונה שלא בלו הואיל וניתנו ליהנות בהן [ו] לפי [ז] שלא ניתנה תורה למלאכי השרת ת"ש [א] כתנות כהונה שבלו מועלין בהם דברי ר"מ מאי לאו אפי' לא בלו [ב] לא דוקא ת"ש מועלים בחדתין [ג] ואין מועלים בעתיקים [ג] (דברי ר' יהודה) ר' מאיר אומר מועלין אף בעתיקים [ד] שהיה ר"מ אומר מועלין בשירי הלשכה ואמאי נימא הואיל וניתנו ליהנות [ה] לפי שלא ניתנה תורה למלאכי השרת דהא חומת העיר ומגדלותיה משירי הלשכה אתו [ו] דתנן חומת העיר [ז] ומגדלותיה וכל צרכי העיר באין משירי הלשכה לא תימא ר"מ אלא אימא ר' יהודה ת"ש [ח] דתניא אמר ר' ישמעאל בר רבי יצחק אבני ירושלים שנשרו מועלים בהם דברי ר"מ לא תימא ר"מ אלא אימא ר' יהודה אי ר' יהודה ירושלים מי מיקדשא [ט] והתנן [י] כאימרא כדירים כעצים כאישים כהיכל כמזבח כירושלים ר' יהודה אומר כל האומר ירושלים לא אמר כלום וכי תימא משום דלא אמר כירושלים והתניא [יא] ר' יהודה אומר כל האומר כירושלי' לא אמר כלום עד שידור בדבר הקרב בירושלי'

תרי

עין משפט נר מצוה

קמו א ב מי' פ"ה מהל' מעילה הל"י ד:

קמז ג מי' שם פ"ו הלכה יג:

קמח ד מי' פ"ד מהל' שקלים הל"מ:

קמט ה מי' פ"ח מהל' נדרים הל"ד טוש"ע יו"ד סימן רד סעיף ב:

מוסף תוספות

א. הנשאר בקופות בר"ח ניסן שמכאן ואילך אין לוקחין קרבנות ציבור אלא מתרומה חדשה כדאמרינן בר"ה (ז.) קרבנות ציבור הבאין באחד בניסן מצוה להביא מן החדש. רש"י כתובות קו:. ב. כשהוא בטל מנדרים ונדבות לוקחין מהן עולות ומקריבין בשר למזבח ועורות לכהנים. רש"י שם. ג. כגון שנתיקרו הטלאין או שאם היה המזבח בטל והוצרכו להביא עולות לקין המזבח. תוס' הרא"ש. ד. ועוד דהוה ליה לאקשויי נמי מדר' יהודה לדר' יהודה דהכא קאמר אין מועלין בעתיקין משום דניתנו ליהנות בהן ובמתניתין ס"ל דמועלין בכתנות כהונה אע"ג דניתנו ליהנות בהם. תוס' הרא"ש.

הגהות הב"ח

(א) תוס' ד"ה בכתנות וכו' אמרינן דיש מועל. נ"ב לקמן ד' נה ע"א:

מוסף רש"י

כאישים. כאשי של מזבח (נדרים יב.). כל האומר כירושלים לא אמר כלום. לגא מיקדשא ירושלים (שם יא.).